

# ЯКІВ- ОБМАНЩИК

Біблійні тексти для дослідження:

Бут. 25:21–34; 28:10–22; 11:1–9;  
29:1–30; 30:25–32.

Пам'ятний вірш:

«І промовив Ісав: "Тому звалось ім'я його: Яків, і він обманив двічі мене: забрав перворідство моє, а це тепер забрав благословення моє". І сказав він: "Чи ти не заховав для мене благословення?"» (Бут. 27:36).



Розглянемо продовження історії сім'ї Ісака, диво-дитини, раннього предка обіцяного насіння. Однак початок цієї історії не дуже вдалий. Недосконалий характер його сина Якова виявиться в суперництві між двома братами за право первородства (25:27–34) і, отже, за благословення Ісака (розділ 27).

Оскільки Яків обманув батька й викрав благословення у свого старшого брата, йому довелося рятуватися втечею. У вигнанні Бог зустрівся з ним в Бет-Елі (28:10–22). Після цього Яків, ошуканець, сам буде неодноразово обманутим. Замість Рахілі, яку любив Яків (розділ 29), йому віддали її старшу сестру Лію, і Якову довелося працювати 14 років, щоб отримати своїх дружин.

Однак Яків також отримав Боже благословення, бо у вигнанні в нього народяться 11 синів і Господь примножить його багатство.

У цій історії ми бачимо, що Бог виконав Свої обітниці завіту незалежно від того, як часто Його народ зазнавав поразки.

## ЯКІВ ТА ІСАВ

Прочитайте Бут. 25:21–34. Порівняйте двох біблійних героїв – Якова та Ісава. Які риси Якова зробили його гідним благословення Ісака? \_\_\_\_\_

Ми розуміємо, що вже від утроби матері Яків та Ісав різні й боротимуться один з одним. Ісав зображений як спритний мисливець, «чоловік поля», а Яків – «мирний» чоловік, що сидить в наметі й розмірковує. Єврейське слово *там*, перекладене як «мирний», – це те саме дієслово, що застосовується щодо Йова й перекладається як «невинний» (див. Йова 1:8); однокореневе слово *тамім*, з таким самим значенням, використовується щодо Ноя (див. Бут. 6:9).

Різниця в характері Ісава та Якова стає очевиднішою пізніше в їхньому житті (27:1–28:5). Коли Ісав приходять додому втомлений і голодний, Яків готує йому сочевицю. Для Ісава негайне фізичне задоволення їжею важливіше, ніж майбутнє благословення, пов'язане з його правом первородства (пор. з Євр. 12:16, 17).

«Обітниці, дані Авраамові та повторені його синові, стали для Ісака й Ревеки джерелом великих надій і бажань. Ісав та Яків знали про ці обітниці. Вони були навчені цінувати первородство, надаючи йому великої ваги, оскільки воно передбачало не тільки успадкування значної частини земного багатства, а й духовні переваги. Хто отримував його, той ставав священником своєї родини, і з його нащадків мав вийти Викупитель світу» (Е. Уайт. Патріархи і пророки. С. 177).

Для Якова, на відміну від його брата, важливе лише майбутнє духовне значення благословення. Однак пізніше, за намовою матері (див. Бут. 27), Яків відкрито й свідомо обманює батька, навіть використовуючи при цьому ім'я «Господа, Бога твого» (вірш 20). Це був жажливий обман, хоч Яків вдався до нього заради того, що вважав благом.

Наслідки виявилися трагічними, додавши нові пласти дисгармонії в і без того дисфункціональну сім'ю.

**Яків хотів чогось доброго, цінного, і це було чудово (особливо порівняно зі ставленням його брата). Проте**

для досягнення своєї мети він використав обман. Як ми можемо уникнути такої пастки вчинити погано задля «доброго» результату?

Понеділок, 23 травня

## ДРАБИНА ЯКОВА

Щойно дізнавшись, що Яків отримав його благословення від батька, Ісав розуміє, що брат «обманив» його (27:36), і вирішує вбити його (вірш 42). Ревека переживає й хоче запобігти цьому злочину, який буде фатальним для обох синів (вірш 45). За підтримки Ісака (28:5) вона переконує Якова тікати до її родичів (27:43). На шляху до Месопотамії Яків бачить уві сні Бога на місці, яке назве Бет-Ел, «дім Божий», і там дасть Господу обітницю.

**Прочитайте Бут. 28:10–22. Порівняйте з Бут. 11:1–9. Чим Бет-Ел відрізняється від Вавилону? Який урок щодо наших взаємин з Богом ми можемо почерпнути з досвіду Якова в Бет-Елі порівняно з тим, що сталося у Вавилоні?**

---



---

Уві сні Яків бачить незвичайну драбину, яка з'єднана з небом. Одне й те саме єврейське дієслово (*наіа́в*) використовується як для вказівки на саму драбину, що «поставлена» (28:12), так і на Господа, Який «став» (вірш 13).

Драбина з'єднує небо і землю. Будівельники Вавилонської вежі споруджували її, щоб досягти небес, проте марно. А драбина, показана Якову, справді веде «до брами небесної». Тимчасом як Вавилонська вежа є людськими спробами піднятися й досягти Бога, драбина Бет-Еля показує, що доступ до Бога може бути досягнутий лише через сходження Бога до нас, а не за допомогою людських зусиль.

Що стосується «каменя», на який Яків поклав свою голову й побачив сон, він стає символом Бет-Еля, «дому Божого» (див. 28:17; пор. з віршем 22), а це вказує на храм, святилище, центр Божої спасенної діяльності для людства.

Проте Яків не обмежується духовним вираженням свого поклоніння і почуття благоговіння перед Богом. Яків хотів

відповісти конкретно, явно, через зовнішнє вираження. Тому він вирішує «дати десятину» Господу, але не для того, щоб отримати Боже благословення, а як вияв вдячності за дар Божий. Тут знову простежується ідея десятини задовго до виникнення народу ізраїльського.

**Прочитайте ще раз Бут. 28:22. «Десятину» дають зо «всього, що даси Ти мені». Яку важливу думку ми повинні почерпнути зі слів Якова про десятину?**

Вівторок, 24 травня

## ОБМАНУТИЙ ОШУКАНЕЦЬ

**Прочитайте Бут. 29:1–30. Чому Бог допускає, щоб Яків був обманутий Лаваном? Які уроки засвоїв Яків? \_\_\_\_\_**

Перше, що бачить Яків, прибувши на місце призначення, – це камінь, що, можливо, спрямовує думки до каменя Бет-Еля, який означав Божу присутність (28:18, 19). Саме цей камінь, зрештою, дасть змогу Якову спілкуватися з Рахіль. Коли Яків чує від пастухів, що йде Рахіль зі своїми вівцями, щоб напоїти їх, він просить пастухів відвалити камінь. Вони відмовляються, що дає Якову можливість зробити це самому й відрекомендуватися Рахілі (29:11, 12).

У відповідь Рахіль побігла до своєї сім'ї. Цей перший контакт між Яковом і Рахіль був плідним: «І покохав Яків Рахіль» (вірш 18), і настільки, що сім років, які він працював на Лавана в обмін на Рахіль, були, «як кілька днів» (вірш 20).

Проте після цих семи років Якова обманюють. У ніч весілля він виявляє у своєму ліжку не Рахіль, а її старшу сестру Лію. Skorиставшись метушною святкування, сильними емоціями і вразливістю Якова, Лаван влаштував цей трюк. Цікаво, що Яків використовує те ж корінне слово щодо слова «обманив» (вірш 25), яке використовував Ісак, щоб охарактеризувати поведінку Якова стосовно батька і брата (27:35).

Зверніть увагу на те, що таке ж мислення передбачається в *lex talionis* (законі відплати): «око за око, зуба за зуба» (Вих. 21:24; пор. з Бут. 9:6), яке змушує винного ототожнити себе зі своєю жертвою в тому, що злочинець стикається з тим самим,

із чим зіткнулася жертва. Аналогічно: те, що Яків вчинив з кимось іншим, пізніше було зроблено щодо нього.

Тепер Яків розуміє, що означає бути жертвою обману. Бог викладає урок Якову щодо його обману шляхом неправдивих слів і дій Лавана, спрямованих проти Якова. Хоч Яків як «обманець» (27:12) добре знає, що таке неправда, він дивується, коли сам стає жертвою обману. Тому ставить запитання: «Нащо ж обманив ти мене?» (29:25), показуючи, що він знає: обман – це погано.

**Хоч Яків був обманщиком, він сам був обманутий. Як ми можемо навчитися довіряти Богові, коли не бачимо відновлення «справедливості», але зауважуємо, що лиходіям усе минається, а невинні страждають?**

Середа, 25 травня

## БЛАГОСЛОВЕННЯ СІМ'Ї

Для Якова останні сім років вигнання були важким тягарем, однак це був і найбільш плідний період. Там у Якова народяться 11 з 12 дітей, які стануть прабатьками Божого народу.

Цей розділ – центр історії Якова (Бут. 25:19–35:26), що розпочинається й закінчується ключовою фразою: Бог «відкрив її утробу» – Лії (29:31) і Рахілі (30:22). Щоразу, коли за таким ствердженням відбуваються народження, це свідчить: вони є результатом Божої чудотворної дії.

**Прочитайте Бут. 29:31–30:22. Як ми сьогодні розуміємо значення зображених в уривку подій?** \_\_\_\_\_

Бог відкрив утробу Лії, і в неї народився син Рувим, ім'я якого містить дієслово *раа*, що означає «бачити». Оскільки Бог «побачив», що Яків не любить Лію (29:31), ця дитина була для неї компенсацією за біль і страждання.

Своєму другому синові Лія дає ім'я Симеон, яке містить дієслово *шамá*, «почув», оскільки Бог почув глибину її болю, приниження і зглянувся над нею, подібно до того, як Він почув про страждання Аґари (29:33).

Ім'я Симеон у єврейській мові також співзвучне з ім'ям сина Аґари – Ізмаїл, що означає «прислухавсь Господь» (16:11).

Народивши свого четвертого сина, Лія називає його Юда, що означає «хвала». Жінка більше не згадує про свій біль і навіть про своє благословення. Вона просто зосереджує увагу на Богові й славить Його за благодать.

Як не дивно, лише коли Лія не може народити знову, Бог «згадує» про Рахіль і відкриває її утробу (30:22). Рахіль, кохана дружина Якова, повинна була чекати сім років після заміжжя, щоб народити свого первістка (29:18, 27; пор. з 30:25). Вона дала йому ім'я Йосип, щоб зазначити: Бог «забрав [аса́ф] мою ганьбу!» І «додасть [яса́ф] Господь мені іншого сина!» (30:23, 24). Якими б неправильними були деякі з цих дій, Господь все ж таки міг використовувати їх, аби створити народ з насіння Авраама.

**Як ця історія свідчить про те, що Божі цілі будуть виконані на Небі й на Землі, попри людські слабкості та помилки?**

Четвер, 26 травня

## ЯКІВ ІДЕ

У цій історії Яків (який обманув батька і брата, щоб отримати право первородства, і вкрав благословення, яке Ісак мав намір дати своєму старшому синові), не вживав ніяких заходів щодо Лавана й вірно служив йому. Яків знає, що тесть обманув його, однак він дозволив цьому статися. Пасивність Якова важко зрозуміти з огляду на його темперамент. Яків міг обуритися або принаймні чинити опір Лавану, або укласти з ним угоду. Та він цього не зробив. Яків просто робив те, що просив Лаван, наскільки б несправедливо це не було.

Проте після народження першого сина Рахілі, Йосипа, Яків нарешті досяг чотирнадцятого року своєї «служби» Лавану (30:26) і тепер вирішує залишити тестя, щоб повернутися до Обітованої землі. Однак Яків турбується про те, щоб забезпечити «власний дім» (вірш 30).

**Прочитайте Бут. 30:25–32. Які аргументи використовує Яків у розмові з Лаваном? Яка відповідь Лавана?**

---

Це був дуже довгий обхідний шлях для Якова, котрий давно залишив свій дім. Імовірно, його початковим наміром

не було так довго залишатися далеко від своєї країни, але події утримували його упродовж довгих років. Тепер настав час повертатися додому, але з яким достатком і майном (30:28–32) він повернеться?

Проте неприродна поступливість Якова вказує на те, що він змінився й засвоїв урок віри. Тобто Яків чекав Божого сигналу повертатися. Лише коли Господь звертається до нього, Яків вирішує піти.

Бог відкриває Себе Якову як «Бог Бет-Елу». Він наказує Якову залишити дім Лавана й повернутися «до землі твого народження» (31:13), використовуючи майже ті самі слова, якими закликав Аврама піти «від родини своєї» (12:1).

Побачити, що вже настав час повертатися, також допомогло Якову ставлення синів Лавана й самого Лавана (31:1, 2). «Яків давно залишив би своїх лукавих родичів, якби не боявся зустрічі з Ісавом. Тепер він відчув ще й небезпеку з боку Лаванових синів, котрі дивилися на його багатство як на власне й могли б спробувати відібрати його силою» (Е. Уайт. Патріархи і пророки. С. 193).

Тому Яків узяв свою сім'ю, майно й пішов, розпочавши в такий спосіб нову сторінку у великій сазі про Божий народ завіту.

П'ятниця, 27 травня

## **ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:**

Бог обрав Якова не тому, що він це заслужив, а через Свою благодать. І все ж таки Яків наполегливо працював у спробах заслужити благодать, що саме собою є суперечністю. Якби він її заслужив, то це були б діла, а не благодать (див. Римл. 4:1–5), що йде врозріз з Євангелієм. Лише пізніше Яків почав розуміти сенс Божої благодаті й що означає довіряти Богові, жити вірою і повністю залежати від Нього. Досвід Якова містить важливий урок для амбітної людини: не прагніть просуватися за рахунок інших.

«Яків розраховував придбати право первородства шляхом обману, але його спіткало розчарування. Йому здавалося, що він, перетворившись на біженця, позбувся всього: зв'язку з

Богом, дому й усього, що було йому дорогим. А що зробив Бог? Він зглянувся на нього в його безпорадному стані, побачив його розчарування, а також добрі спонукання в серці прославити Бога. Щойно Господь побачив стан Якова, Він відразу показав йому таємничу драбину, що символізує Ісуса Христа. Перед нами людина, яка втратила будь-який зв'язок з Господом, однак Небесний Бог зглянувся над нею й погоджується, щоб Христос заповнив Собою прірву, яка утворилася внаслідок гріха. Ми могли б поглянути вгору і сказати: я прагну до Неба, але як мені досягти його? Я не бачу туди шляху. Так міркував і Яків, тому Бог показує йому у видінні драбину, що зв'язує Землю з Небом, з Ісусом Христом. Людина може піднятися нею, бо основа її покоїться на Землі, а верхня щаблина досягає Неба» (Коментарі Е. Уайт. Біблійний коментар АСД. Т. 1. С. 1095).

### **Запитання для роздумів:**

1. Проаналізуйте характери Ісака, Ревеки, Якова, Ісава, Лавана, Рахілі, Лії. Поміркуйте про весь цей обман, про підступність. Що це говорить нам про людську природу загалом і про Божу благодать?
2. Читаючи історію Якова, які докази ви можете знайти, що згодом його характер розвивався й удосконалювався?
3. Як ми, адвентисти сьомого дня, можемо опинитися в небезпеці зайняти таку ж позицію, яку займав Ісав щодо свого первородства? А як ми можемо подбати про те, щоб ніколи не перестати любити й цінувати увесь цей даний нам Богом світ?

## БЕЗЦІННИЙ ПОДАРУНОК

*Теда Піснаар*

Під час подорожей я завжди беру із собою Біблію. Чекаючи на свій рейс в аеропорту, я за своїм звичаєм розгорнула Священне Писання. Молодий чоловік, що сидів поруч, побачивши книгу, запитав:

- Це Біблія?
- Так, це Біблія, – відповіла я.
- Ви вірите в те, що в ній написано? – запитав він.
- Так, абсолютно! – підтвердила я.

Він розповів, що в дитинстві бабуся та дідусь читали йому Біблію, але для нього біблійні історії здавалися вигадкою, особливо розповідь про Творіння. Я поділилася своїм досвідом, який змінив моє життя. Його зацікавила моя історія.

- Чи можна мені потримати вашу Біблію? – попросив він.

Було хвилююче спостерігати, як він розглядає мою Біблію. Я помітила, що вона його зацікавила. Коли він повернув її, я прочитала вголос кілька обітниць із Ісаї 43. Він уважно слухав.

Ми разом летіли в літаку. Перед тим, як літак приземлився, я сказала:

- Дозвольте вам зробити подарунок!

У мене в сумці було кілька книг «Дорога до Христа». Він погодився.

– Якщо у вас виникнуть будь-які запитання, телефонуйте мені, – сказала я і написала на обкладинці свій номер телефону.

На мій подив, через день після мого повернення додому до Ірландії він написав повідомлення: «Я благополучно дістався додому». Я почала молитися за нього. За кілька днів він повідомив, що зустрів у Намібії жінку, яка теж розповіла йому про Бога. «Спочатку бабуся з дідусем, потім ви, тепер ця жінка», – дивувався він.

«Я не вірю в збіги обставин, – відповіла я. – Якщо відчуєте, що Бог звертається до вас, не чиніть опору».

Ми час від часу листувалися. Якось він надіслав мені фотографію церкви. «Я живу поряд із цією церквою», – написав він. Я відповіла, що хочу надіслати йому поштою книгу про історію християнської церкви. Він погодився. Наступного дня я відіслала йому «Велику боротьбу».

Я продовжувала молитися за нього. Якось під час молитви мені спало на думку: «Він попросив потримати твою Біблію. Подаруй йому її».

Я так і зробила. У посилку, крім своєї Біблії, поклала листа зі словами: «Це найдорожче, що в мене є. Бог віддав Свого єдиного Сина – найдорожче, що мав, задля нашого спасіння. Сподіваюся, ви прочитаєте цю книгу, адже немає нічого ціннішого за неї».

*Ця історія ілюструє мету № 5 Стратегічного плану Адвентистської Церкви на період 2020 – 2025 роки під назвою «Ідемо разом». Мета звучить так: «Навчати віруючих та їхні сім'ї жити так, щоб вони були сповнені Святим Духом».*